

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 16. decembra 1874.

Obség: Žalostni nasledki dualizma postav o Turški goveji kugi. — O drenaži. (Dalje.) — Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 15. maja 1874, št. 4318, s katerim se določila porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo, nekoliko pa spreminjajo. (Konec.) — Samo, kralj slovenski. — Profesor bibliolekar Matija Čop. — Sloga. (Konec.) — Iz sodnijskega življenja. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Žalostni nasledki dualizma postav
o Turški goveji kugi.

Politiĉni dvalizem, to je, razcep Avstrije na dva kosa — Cislajtanijo in Translajtanijo — je v malo letih že toliko škode tudi v materijalnem oziru deželam neogerskim prizadjal, da zdaj to sprevidijo že tudi tisti, ki so izprva zagovarjali Beustov razcep Avstrije na dvoje.

Opustivši na stran vse druge napake in škode govorimo tu le o škodi dualizma za živinorejo naših dežel.

Da nimamo živinske soli, ki bi jo gospodarji naši dober kup dobivali na veliko korist in pospeh živinoreji, krivi so edini Magjari (Ogri), in če kak poslanec interpelira v državnem zboru ministra, naj bi se nam dala živinska sol, odgovarja mu: „ne morem“, kajti pogodba z Ogri tega ne pripušĉa. Sedanje ministerstvo ni sicer dualizma vstvarilo, al — ono tudi resne besede nima zato, da bi se razvezala ta našim deželam toliko škodljiva zaveza!

Zdaj pa še nekaj družega in hujega.

O goveji kugi Turški imamo mi ostre postave, da se zatré zaĉetek njen in zapreĉi razširjanje njene. Na Ogerskem ni take postave ali prav za prav nimajo nobene postave, ki bi se skladala z našo. Dasiravno že od leta 1710 razsaja grozna ta kuga po razliĉnih deželah Evrope, je na milijone živine pokonĉala in so umni zdravniki povsod poskušali ozdraviti jo, vendar še dandanes nimamo celó nobenega zdravila za njo, kakor nobenega tudi ne poznamo o ĉloveški Azijski kugi. Zato je edina modra postava ta, da se o zaĉetku živinske kuge brž pobije vsa živina, ki je za to kužno boleznijo bolna ali nje sumljiva, — lastniki take živine pa se odškodujejo iz državne blagajnice.

To je prava in edina pomoĉ. Al Ogerska vlada nima te postave v svojih deželah, in tako že ĉez dve leti neprenehoma davi ta kuga govejo živino na Hrvaškem, od kodar smo jo dobili na Primorsko, Kranjsko in Štajarsko, in zopet zdaj razsaja o Reški županiji in v Istri, ter Kranjsko deželo v hudo nevarnost stavi. Naša revna Notranjska stran je to leto že toliko nadlog prestala, da je groza, kajti zaprtija zavoljo kuge, prepovedani sejmi, slaba letina,

neusmiljeno izterjevanje davkov zadušili bodo popolnoma revno stran Notranjsko. In veliko tega je kriv nesreĉni dualizem v postavah za govejo kugo.

Že dve leti opominja deželna vlada Kranjska in je opominjal tudi deželni zbor Kranjski ministerstvo Dunajsko, naj na vso moĉ pritiska na ministerstvo Ogersko, da se konec stori nesreĉnemu dvalizmu o postavi za govejo kugo, — al vse je le klic vpijoĉega v pušavi!

Namesto da bi bilo naše zdravniško društvo v Ljubljani se v zboru svojem 28. u. m. na isto edino pravo stališĉe vstopilo, se je razhajalo v praznih utopijah, ki so celó tako daleĉ segle, naj bi po svetu „nemške uĉenosti“ govedom gorkomér v rit vtikovali, in po stopinjah toplote se odloĉevalo: ktere živine meso, ĉeravno je kuge že sumljivo, bi se še vživati dalo! Gosp. dr. Eisel-u ni zameriti, da je s takim komiĉnim svetom se oglasil v zboru, al ĉudili smo se drugim o goveji kugi izvedenim zdravnikom, da niso po vrednosti ilustrirali njegovega nasveta. Meso za govejo kugo samo sumljive živine je tudi že po naši postavi za vžitek pripušĉeno; al sumljivost se ne dá meriti po „ritni toploti“, ki že v zdravem stanu ni pri vsi živini enaka, in ker sumljive živine mesá si ne upa noben mesar prodajati, ker vé, da bi ga nobeden ne kupil, ĉe je ljudém znano, da je živina iz kužnega hleva ali kužne vasi v mesnico prišla. Zatoraj pustite na stran vse prazne ĉenĉarije in ne zapeljajte ljudi, ki, beroĉ take nasvete, mislijo pravico imeti poskušati to in uno, skrivati zaĉetek bolezni, in tako povod dati, da se širi iz hleva v hlev, iz kraja v kraj. Vlada naj daje skušnje delati v posebnih, tako imenovanih „kužnih hlevih“ (Pestställen); drugi ravnajmo po postavi!

O drenaži.

Spisal Fr. Kuralt.

(Dalje.)

V. Izpeljavanje drenaže.

Predno se priĉne izpeljavati drenaža, treba je, da se spozna zemlja in njena sestava, namreĉ poiskati se mora vzrok njene moĉvirnosti. Vzrok moĉvirnosti pa lahko nastane na veĉ naĉinov. Težka ilovĉasta zemlja je že o svoji sestavi taka, da vode ne spušĉa v globoĉino, zatoraj provzroĉuje tudi njeno moĉvirnost. Nahaja se pa veĉkrat lahka, ilovĉasta, s kre-